

پیامبر و میدان نبرد

جعفر سبحانی

سال سوم هجرت

فداکاری يك افسر رشید

افسران رشید و اوجان گذشته ، قهرمانان نیرومند و قوی پنجه در ارتش اسلام بحد کافی وجود داشت ولی دلاوریهای «حمزه بن عبدالمطلب» و علی (علیه السلام) ثبت صفحات تاریخ است و در حقیقت ستون طلائع تاریخ نبردهای اسلام را تشکیل میدهد .

حمزه عموی پیامبر اسلام از شجاعان عرب و از افسران بنام اسلام بود ، او بود که با کمال اصرار میل داشت که ارتش اسلام در برون « مدینه » با قریش به نبرد پردازد ، او بود که با قدرت هر چه تمامتر پیامبر را در لحظات حساس در مکه از شر بت پرستان حفظ نمود و در انجمن بزرگ قریش بجبران توهین واذیتی که «ابوجهل» درباره پیامبر انجام داده بود ، سراو را شکست ، و کسی را قدرت مقاومت با او نبود .

وی همان افسر ارشد و جانبازی بود که در جنگ « بدر » قهرمان رشید قریش «عتبه» را از پای در آورد ، و گروهی را مجروح و وعده ای را با یار نیستی فرستاد ، و او راهد فی جز دفاع از حریم حق و فضیلت و برقراری آزادی در محیط عربستان نبود .

«عند» همسر «ابوسفیان» دختر «عتبه» بود ، وی کینه حمزه را بدل داشت ، تصمیم داشت که بهر قیمت تمام شود ، انتقام پدر را از مسلمانان بگیرد .

«وحشی» قهرمان حبشی که غلام «جبرمطمع» بود ، و عموی جبر نیز در جنگ « بدر » کشته شده بود ، ما مورگشت با بکار بردن حيله و مکر بارمان دختر عتبه سرو صورت بدهد . وی به وحشی پیشنهاد کرد که یکی از سه نفر (پیامبر ، علی و حمزه) را برای گرفتن انتقام خون پدر از پای در آورد ، قهرمان حبشی در پاسخ گفت : من هرگز دسترسی به «محمد» نمیتوانم پیدا کنم ، زیرا یاران او از همه کس باو نزدیکترند ، علی نیز در میدان نبرد فوق العاده بیدار است ، ولی خشم و غضب «حمزه» در جنگ بقدری زیاد است ، که در موقع نبرد متوجه اطراف

خود نمیشود شاید من بتوانم او را از طریق حیل و اغفال از پای در آورم هند به من مقدار راضی شد ، و قول داد که اگر در این راه موفق شود ، او را آزاد کند. گروهی معتقدند که این قرارداد را «جبر» با غلام خود «وحشی» بست زیرا عمومی وی در «بدر» کشته شده بود .

غلام «حبشی» میگوید: روزی احد من بدنال حمزه بودم ، اوبسان شیری غران بقلب سپاه حمله میبرد و بهر کس میرسید او را بیجان میساخت. من خود را پشت درختها و سنگها پنهان کردم بطوریکه او مرا نمیدید، او گرما گرم مشغول نبرد بود، من از کمین در آمدم ، چون يك فرد حبشی بودم حربه خود را مانند آنها میانداختم و کمتر خطا میکردم از این جهت بفاصله معینی زوین خود را پس از حرکت مخصوصی بسوی او افکندم، حربه بر تهیگاهش نشست و از میان دو پای او درآمد او خواست بسوی من حمله کند ، ولی شدت درد او را از مقصد بازداشت و بهمان حالت ماند تا روح از بدنش جدا شد ، سپس با کمال احتیاط بسوی وی رفتم حربه خود را در آورده و به لشکر گاه قریش برگشتم و با انتظار آزادی نشستم .

پس از جنگ احد من مدتهادر مکه میزیستم تا آنکه مسلمانان مکه را فتح کردند ، من بسوی طائف فرار کردم ، چیزی نگذشت ، تا آنکه شعاع قدرت اسلام تا آن حدود کشیده شد، ولی شنیدم که هر کس ولو هر اندازه مجرم باشد اگر بآئین توحید گرویده شود ، پیامبر از تقصیر او میگذرد من در فتح طائف در حالیکه شهادتین را بر زبان جاری میساختم خود را خدمت پیامبر رساندم ، دیده پیامبر بر من افتاد ، فرمود : تو همان وحشی حبشی هستی ؟ عرض کردم بلی فرمود : چگونه حمزه را کشتی ، من عین همین جریان را نقل کردم ، رسول خدا متأثر شد و فرمود : **و یحک غیب عنی وجهک فلا رینک** : یعنی تا زنده ام روی تو را نبینم، زیرا مصیبت جانگداز عمومی بدست تو انجام گرفته است .

این همان روح بزرگ نبوت، وسعه صدری است که خداوند به رهبر عالیقدر اسلام مرحمت فرموده است ، با اینکه بادها عنوان میتواند قاتل عمورا اعدام کند ، - مع الوصف - باو آزادی میبخشد .

وحشی میگوید : تا پیامبر زنده بود ، من خود را از او پنهان میکردم پس از مرگ پیامبر نبرد مسیلمه کذاب پیش آمد ، من در ارتش اسلام شرکت کردم و همان حربه خود را در کشتن مسیلمه بکار بردم و با کمک يك نفر از انصار بقتل او نائل گردیدم. اگر من با این حربه بهترین مردم یعنی حمزه را کشته ام ، ولی بدترین مردم نیز از خطر این حربه بی نصیب نبوده است . شرکت وحشی در نبرد مسیلمه مطلبی است که خود او ادعا میکند ولی این هشام میگوید:

وحشی در پایان عمر بسان زاغ سیاهی بود ، که همواره بر اثر شرابخواری ، مورد تنفر مسلمانان بود و مرتب حد شراب بر او جاری میگشت ، و بر اثر عملهای ناشایست نام او را در دفتر ارتش خط کشیدند ، و عمر خطاب میگفت قاتل حمزه نبایست در سرای دیگر رستگار گردد.

قریش فرار میکنند

باینکه مسلمانان در این نبرد افسری مانند حمزه را از دست داده بودند ولی طولی نکشید که ارتش قریش که تقریباً پنج برابر مسلمانان بود تا ب مقاومت از دست داده پا بفرار گذاردند ، و بت بزرگی بنام «هبل» که برای تبرک آورده بودند سرنگون گردید و نزدیک بود که زنان آنان اسیر گردند .

علت موفقیت آنان فقط يك مطلب بود ، و آن اینکه نبرد آنان يك نبرد هدفی بود ، برای دفاع از عقیده ؛ برای تحصیل آزادی ، برای گشودن زنجیرهای شرك و بت پرستی از اجتماع انسانی نبرد می کردند و از آن لحظه ای که ارتش اسلام از این هدف منحرف گردید قصد عده ای آلوده بمادیات شد . بفاصله چند ساعتی باشکست بیسابقه ای رو برو شده ضربتی خوردند که بزودی قابل مرمت نبود و این تجربه تلخ نشان داد تا لحظه ای که محرك آنها هدفهای مقدس باشد پیروزی قطعی نصیب آنها خواهد بود ، ولی اگر آلوده بمادیات گردد ، و در اثناء نبرد دست از وظیفه برداشته ، مشغول جمع آوری ثروت شوند ، شکست از آن آنها خواهد بود . اینک تشریح این شکست پس از پیروزی :

شکست پس از پیروزی

مادر تشریح اوضاع جغرافیائی «احد» این نکته را یاد آور شدیم که در وسط کوه احد شکاف و بریدگی خاصی قرار داشت و پیامبر نگهبانی دره پشت جبهه را به پنجاه نفر تیر انداز بریاست عبدالله جبر ، سپرده بود و بفرمانده آنها دستور داده بود که با پرتاب کردن تیر دشمن را برانند ، نگذارید از پشت سر وارد جبهه گردند شما هیچ گاه این نقطه را خالی نگذارید ، خواه ما مغلوب شویم یا غالب .

این فرمان نظامی که آینده اثبات کرد که ضامن پیروزی مسلمانان بود ، بموقع مورد اجراء قرار گرفت ، و هر موقع دشمن خواست از دره عبور کند بوسیله تیر اندازان عقب رانده شد . لحظه ای که ارتش قریش سلاح و متاع خود را در میدان ترك گفته و پا بفرار گزاردند ، ارتش فاتح اسلام در حالیکه عده معدودی دشمن را تعقیب می کرد و افسران ارشدی مانند علی (ع) و کسانیکه بیعت خود را بر اساس بذل جان نهاده بودند در خارج لشکر گاه به تعقیب دشمن اشتغال داشت ، برای

جمع آوری غنائم اسلحه بزمین گذارده و با کمال بیخبری مشغول گرد آوری اموال و متاع دشمن شدند نگهبانان دره پشت جبهه فرصت را مغتنم شمرده ، با خود گفتند : توقف ما در اینجا بیجا است ، ما نیز در گرد آوری غنائم شرکت کنیم ، فرمانده آنها گفت : رسول خدا دستور داده است که ما از اینجا حرکت نکنیم ، خواه ارتش اسلام فاتح باشد یا مغلوب .

اکثریہ نگهبانان تیرانداز در برابر دستور فرمانده مقاومت بخرج دادند و گفتند : توقف ما در اینجا بی ثمر است ، و منظور پیامبر جز این نبوده که ما در حال جنگ این دره را نگهبانی نمائیم و اکنون نبرد پایان یافته است .

روی این تاویل باطل چهل تن از مقر نگهبانی فرود آمدند ، و حزدہ نفر در آنجا باقی ماند ، خالد بن ولید که قهرمانی شجاع و جنگ آزموده بود و از آغاز نبرد میدانست که دهانہ دهلیز کلید پیروزیست ، و چند بار خواسته بود از آنجا وارد پشت جبهه جنگ شود و با تیراندازی تیراندازان روبرو شده بود . این بار از کمی افراد نگهبانی استفاده کرد ، سربازان خود را به پشت نیروی اسلام رهبری نمود و ایک حملہ دورانہ توأم با غافلگیری در پشت سر مسلمانان ظاهر گردید ، و مقاومت گروه کمی که روی تپہ مستقر بودند سوئی نیخشید ، و تمام آن دہ نفر پس از جانبازیهای زیاد بوسیله سربازان خالد ولید و عکرمہ بن ابی جهل کشته شدند . چیزی نگذشت که مسلمانان غیر مسلح و غفلت زده از پشت سر زیر حملہ سخت قرار گرفتند .

خالد پس از آنکه نقطه حساس را تصرف کرد ، ارتش شکست خورده قریش را که در حال فرار بودند براء همکاری دعوت نمود . و با فریادها و نعره های زیاد روح مقاومت و استقامت قریش را تقویت کرد .

چیزی نگذشت که براء اثر ازمہ پاشیدگی وضع صفوف مسلمانان ، ارتش قریش سربازان اسلام را احاطه کرده و مجدداً جنگ و نبرد میان آنان آغاز گردید .

تصحیح فرمائید

در شماره گذشته (شماره پنجم از سال ششم) صفحه ۷۰ بجای

و ان العزة لله ولرسوله وللمؤمنين ، ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين

(سوره منافقون - آیه ۸) صحیح است .